

Q. D. B. V.
DISPUTATIO POLITICA

De
MUTATIONIBUS,
CORRUPTIONIBUS ET DE-
STRUCTIONIBUS RERUM-
PUBLICARUM,

Quam
Divinâ Favente Clementiâ
In Electorali ad Albim Academia

PRÆSIDE

PRÆCELLENTE ATQUE PRÆCLARISSIMO
DN. M. JOH. CHRISTOPHORO
FUGMANNO,

Amplis: Facultatis Philosophicæ Adjuncto
meritissimo

Publico Eruditorum Examini sistet

JEREMIAS BICCARTUS

Mœno-Francofurtanus.

Ad diem 5. Octobris, horis matut.

In AUDITORIO MAJORI.

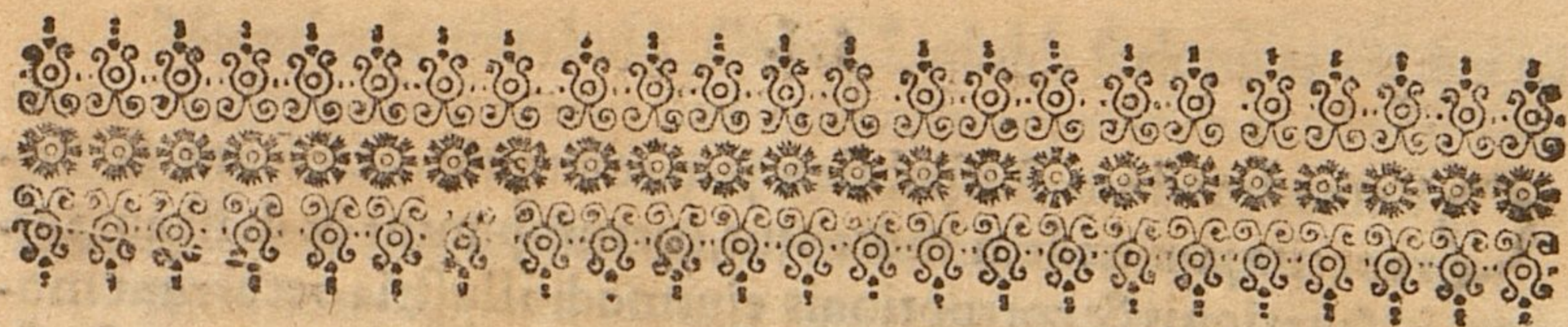
WITTEBERGÆ,

Excudebat MICHAEL MEYER, ANNO 1672.

DELLA POLITICA
MUTATIONIBUS
CORRUPTIONIBUS ET DE
STRUCTURIBUS REIPUBLICAE
PUBLICAE
DIVINI FERDINANDI
IN AUSTRIA
PRAEFATUS
DR. M. JOH. CHRISTOPHORO
FUGMANNO,
Austriacae Imperialis
Publico Auditorio Examiniator
JEREMIAS BICCARUS
Austro-Franco-Graecus
Lecturae Professor
in AUSTRO-MAGNICO
WITTEBERGA
Ex Officio MICHAEL MEYER, Auctoris

PROOEMIUM.

Jucundissima Philosophiae comparatio est, quae
praclarus scriptor Florus, Reipublica Romana fata per
aetatem hominis interpretatur. Nascebatur populus Ro-
manus ad expectationem gentium, mox vires ostentabat, post-
ea cum stupore omnium crescebat, tandem decus omne amit-
tebat. Igitur infantiam suam imbecillitate prodit, adole-
scentiam ardore fatetur, juventutem potentia designat, seni-
um & senii incommoda per suam ignaviam occultare non po-
test. Omnium regnorum natura est, ut iam esse incipiant,
iam stare, iam optime florere, iam mutari & ruere dicantur.
Hominis corpus distinctas virium vices experitur, & ex qua-
dam lege ingentem ubique aequalitatem sentit: Sed in mutatio-
nis orbe perpetuovolvuntur Respublicae, ut eandem faciem
ex certa regula retinere nequeant. Quae forsitan, quanam
vera mutationis causa sit? nullam aliam esse statuo, quam
voluntates hominum, quibus forma Rerumpublicarum termi-
natur. Quid vero ingenis hominum mutabilius, quid in aequa-
lius, quid incertius? Momentum est, quo statim Reipublica ver-
titur convertiturque. Hoc ipsum, in quo vivimus, tempus, quam
triste exemplum est assertionis meae! Itaque non incommodè loco
speciminis studiorum meorum, propositam materiam tracta-
turum me esse adopinor. Tu o Jesu hos conatus adjuva be-
nignè!

Quemadmodum Respublicæ jam resurgunt, crescunt & flo-
 rent: ita jam eadem mutantur, corrumpuntur & destruantur.
 Mutationis & corruptionis ejusmodi illustra occurrunt mo-
 menta in historia Romana. Initiò Reges constituebantur justissi-
 mi sapientissimiq; , magnum inde decus Respublica Romana tra-
 hebat: mox affluentia rerum & licentia summâ tyrannicè impe-
 rabant, jus omne auferbant. Hinc adversus Reges insurgabant
 cives, tale regimen abominantes atq; detestantes. Itaq; monarchi-
 ca dignitas in aristocraticum migrabat statum. Materiam bene
 explicat Sallust: *Catil. 6. Ubi regium imperium, quod initio conservanda
 libertatis atq; augenda Reipublicæ fuerat, in superbiam dominationemq;
 convertit, mutato more, annua imperia, binos Imperatores sibi fecere. O-*
ptimates postea à moderata administratione paulatim degenera-
bant, oligarchicè potius quàm aristocraticè rebus præerant; qua-
re populus ad se trahere potestatem conabatur. Mox intestinis
motibus totus turbabatur status: quilibet ordo sua jura operosè
amplificabat; dum de rerum summa & optimates & populus acri-
us subinde contendeat. Tandem sub variis speciosisq; titulis mo-
narchia invaluit ad finem mundi usq; forsitan duratura.

Destructionis non una est ratio. Jam totum corpus Reipu-
 blicæ interit: jam ita distrahuntur cives, ut amplius coire non pos-
 sint; jam manente populò regimen omne cessat. Ita multi p. puli
 mari abrepti, multi terræ moribus oppressi, testes habentur *Seneca
 Ep. 92. Ammianus Marcellinus l. 17. rerum gest.* Bellis non una vastata
 geas, & dissipata in partes est, ut civitatis nomen amitteret. Sic
 tota communitas servatur, nihilominus tamen imperio exiit.
 De Capua narrat *Livius l. 26.* placuisse Romanis, ut tanquam urbs
 habitaretur; corpus nullum civitatis, nec senatus, nec plebis con-
 cilium, nec magistratus esse, sed sine consilio publico, sine impe-
 rio multitudinem, cui præfectus Româ missus jus diceret. Itaq; i-
 maginem Respublicæ nullam Capuæ relictam dicit *Cicero l. contra
 Rullum.* Idem judicandum de populis qui alterius ditionem subie-
 runt.

Muta-

Mutationis vocabulò Græci Latiniq; scriptores veteres omnia complectebantur : sed uti facile apparet, adhuc subtilius philosophandum est. Non enim omnis mutatio destructionem, sed quædam etiam conservationem & incrementum significat.

Illud non prætereundum, mutationem aliam esse apertam, quam vulgus videt novitq; ; aliam occultam & simulatam, prudentium oculis tantum perviam. Non aliis autem Rebus publicis ab hoc genere majus est periculum, quam democratiæ aut mixto civitatis statui. *Popularis potestas*, inquit *Bodinus de Rep. 4. 1. sæpius nullo pene sentiente convertitur ad optimates*. Et mox : *Ejusmodi fuit earum quas dixi civitatum conversio à populo ad optimates*. *Qualis etiam contigit Venetis, Lucensibus, Rhagusianis, quorum imperia, cum olim popularia fuissent, temporis diuturnitate, aristocratica, nullo pene sentiente, evaserunt*. Eodem modò ubi mixta forma obtinet, fieri solet. In Romana Republica Patres sæpius altius quam pro modo communicati juris eminebant; tribunis plebis parum ista curantibus. Populares quoq; partes plus justo haud rarò prævalebant, omnia jura ad se rapiebant, neq; animadvertēbant, hac ratione viam sterni ad paucorum potentiam, in tyrannidem aliquando destitutam.

Quo tempore etiam heberes, fatali caligine, ad mutationem Rerum publicarum perspicendam oculi, neq; vulgi tantum is error est : sed magnorum aliquando virorum ingenia fatigat hæc consideratio. Nam ex institutane primùm formula, an postea nec bono more subnatâ status Reipublicæ existimandus sit præsertim cum satis appareat, non diu formam istam mansuram, sed & aliam mox redituram. Hoc certum est, dum variè volvitur ejusmodi Reipublicæ orbis non sine animorum perturbatione, post eventum facilius, quam in re præsentis, intervallo & momenta mutationum istarum animadverti. *Ovidius Exitus acta probat etc. epist. 2. hero*

Nulla interim dabitur Respublica, quæ tantas mutationum vices experta est, quam Romana. Donec ventum ad illud tempus, quò civiles undiq; exorirentur turbæ, & Respublica mutationis suæ fatò violentius urgeretur : & tandem mitiori nomine succederet principatus ; cujus initium ab Augusto arcessendum esse, probat magni nominis *Vir Bæclerus in notis ad Vellej. 2. 86. 1. Augusti*

A 5

enim

enim imperii jugum, dum specioso habitu ille incedit, facili & pronâ cervice pleriq; subiere: Consulis nomine insignitur, qui titulus à libera Republica amatur: ne regiam dignitatem exercere videatur, suavissimum summumq; illud nomen aliis concedit: quò facilius gratiam apud multitudinem iniret, tribunus in publicum procedit. Ex sanè per hæc tribunitiæ potestatis ludibria in successoribus feliciter continuatum est monarchicum regimen. Hic iterum non cuivis in promptu fuit de mutato Reipublicæ statu judicare, quia singulari Principum studiò imago antiquæ libertatis populo repræsentabatur. Sed, qui ex rerum usu actuq; prudentiæ rationes disponebant, abundè videbant, pelliciendis hominum mentib; istam scenam adornari, cum Imperantes interim nulli aliud propositum persequerentur, quam ut civibus populoq; omnem adimerent potestatem, ipsiq; soli ex suo arbitrio Rempublicam administrarent.

Cæterum nonnunquam status Reipublicæ mutatur: nonnunquam forma integra manet acciduatq; aliæ mutationes. Quoties enim personæ ab officio suo removentur, aliæ succedunt? Quoties imperii leges jam restringuntur jam laxantur? Quoties magistratus aliquis inducitur, aut abrogatur.

Non alienum est disputare, quando eadem sit & quando diversa Respublica? Hanc nobilem quæstionem tractat *Aristoteles l. 3. Polit: 6.3*, ubi iudicium vulgi & prudentis bene distinguit. Vulgus ad id tantum quod oculis & sensibus obvium est, se accommodat: prudens ex usu potissimum rationis loquitur. Vulgus intuetur populum & locum: prudens contra gubernandi modum. Vulgus itaq; putat eandem esse Rempublicam, quando eundem locum iidemq; homines inhabitant, sed diversitatem tunc oriri, quando diversi populi diversas regiones possident. Hanc sententiam ex duplici fundamento rejicit Philosophus. Primò quia ex accidente (ut loquimur in scholis) fit, distinguere locum & homines; posse scilicet populum veterem sedem relinquere, novamq; petere, ut *Aseanius* Albam condidit, & in eam *Lavinios* introduxit; aut unum populum alterum expellere, & illum expulsi, hunc expellentis locum subire. Deinde, quia una civitas non unius urbis clauditur mœnibus, sed pluribus urbibus. *Qualis Peloponnesus foret,*

foret, si murò circumcingeretur, qualem Babylona etiam fuisse ait, dum captâ, jam tertium diem, non animadvertit quædam pars civitatis. Ex loco ergo eadem vel diversa Respublica æstimari non potest. Athenienses, quamvis Arhenæ diriperentur, omnesque cives in naves conscenderent, quia oraculū respondisset: Civitatem Atticam salvam fore in muris ligneis; perstitit tamen eorundem civitas, nec diversa facta est. Sicut autem una communio unam civitatem constituit: ita diversa non redditur, quando hi intereunt, hi vicissim subnascuntur, fluvii & fontes iidem esse dicuntur, etsi semper hæc quidem aqua scaturiat, alia verò effluat. Quæ propter aliud erit quod diversam reddit civitatem eandemque mutat, forma videlicet Reipublicæ seu status gubernationis, quò immutatò variatur simul Respublica. Eadem datur quidem materia, sed à forma omnis diversitas petenda. Quemadmodum iidem homines jam comici, jam tragici diversum chorum constituunt: eodem etiam pacto à diverso regimine Respublica mutatur. Conferatur ad c. l. Aristotelis Doctissimus Commentator Piccartus, qui hæc omnia sufficienter explicat, & exemplis plurimis illustrat.

De Germania aliquid dicendum. Amant Germani Reges, verum sub umbra libertatis. Et in initio quidem obtinuit jus successionis in familia Carolina, in Saxonibus etiam: post magnum autem illud interregnum, mortuò Fridericò II. quò Reipublicæ status magnas clades sentiebat, assiduis bellorum incendiis Germania tota ardebat, omniaque funestis disfidiorum furiis trahebantur, electio præprimis Imperatoris, spretò natalium jure invaluit.

Nequaquam verò cum Reinkingio sentiendum, mixtum illum statum ab Aristocratia & Monarchia in purè Monarchicum hodie mutatum esse. Quæ enim de lege regia in mediū afferuntur, prorsus nullum inveniunt locum, uti rectè movit *Limnæus in Proleg. ad Capit. Cæs. sect. 8. §. 7.* Lex regia Romanis Imperatoribus absolutam concedebat potestatem: sed nunquam ista lex apud Germanos in usu fuit. Risu itaque excipiendi, qui tam securè hæc talia accipiunt. Similitudinem potius quam historiam observant, qui Capitulationem Cæsaream legem regiam inscribunt.

Non

Non aliter sentit Magnus ille *Carpzovius* tractatu peculiari hac de materia. Ut adeò vox non propriè capiatur, sed impropriè & similitudine quadam. Quando autem *Limæus* aliq; subsumunt: Ferendarum in imperio legum potestatem non esse penes Imperatorè, sed penes stat; sicut constitutiones imperii & praxis comitiorum eviacüt, errat iterum *Reinkingius* atq; respondet, non spectare ad essentiam majestatis leges concernentes universum statum promulgare. Confundit Philosophiam & malè omnia interpretatur. Poteritne salva esse majestas sine jure nomothetico maximâ ejus parte? Nisi quis cum sana ratione insanire velit, hoc nunquàm asseret. Sed solent quoq; Principes in legibus ferendis consilia aliorum adhibere, ut eò magis ratæ censeantur. Omnia à scopo aliena sunt. Pridem ostensum Consiliariis & Parliamentis Gallia & Angliæ iniquè comparari Ordines imperii. De aliis ineptiis dicere nolo, quas qui concoquere potest, valdè firmò indiget stomachò.

Hic non immeritò paucas lineas sibi vindicat quæstio: an populo seu subditis liceat semel introductam formam Reipublicæ mutare? Prudentibus omninò videtur asserendum esse quæsitum: aliquando verò magistratus habetur, aliquando non. In hoc casu mutari potest Respublica, si ab electione populi vel Ordinum libera dependet constitutio magistratus summi, & leges desint, de Republica nunquàm reformanda. Quando etiam magistratus præsens ad pacta fundamenta aliàs alligatus est; eorum autem vim omnem infringere velit, mutari iterum poterit ejusmodi Respublica. Sed nihil ex vana hominum persuasione agendum est, aut ex populi lubitu vis inreatanda magistratui.

§. II.

Jam ad causas mutationis, corruptionis & everisionis Reipublicarum accedendum. Primò locò ponimus fortunam, quæ nihil aliud est quam voluntas & dispositio divina. Sicut enim per divinam providentiam omnia florent, vigent ac resurgunt: ita per iram divinam omnia mutantur, ruunt ac collabuntur.

Divinâ voluntate ac dispositione mutationes, corruptiones
& ever-

& everfiones Rerumpublicarum accidere, exprefsis fcriptura ver-
bis reftatur : Tu manu tua gentes expulifti & plantafti ipfos :
malo affecifti nationes & propagafti ipfos. Et alibi : Ipfe
transfert regna & conftituit Reges. Quibus accedit Au-
guftinus : Deus , inqvrens , nullo modo credendus eft , regna ho-
minum eorumq; fervitutes & dominationes à fua providentia legibus effe
voluiffe. Ad neceffitatem fatalem omnia reulerunt Stoici.
Perpetua illa in omnibus rebus lex eft, inqvrit Seneca , ut ad fummum per-
ducta rurfus ad infimum velocius quidem , quam afcenderent , relabantur.
Idem : Nihil publice ftabile eft in hominũ , quam urbium fata volvuntur.
Hunc vicium errorem errarunt , qui fato Astrologico, Respubli-
cas ruinam pari , opinati funt. Plus itaque in his talibus curiofi-
tatis humanæ deprehenditur , quam certæ veritatis. Magna a-
ftrologorum ftat virtus , cadat licet ifta fententia.

Speftat hinc quæftio , an circulus ille fatalis & ordinarius , ut
fic dicam , mutationum , corruptionum & destructionum in
Rebuspublicis à tempore dependeat : feu an certum tempus defi-
niri queat , quo præterlapfo, Respublicæ mutantur aut varientur ?
Talia apud fcriptores veteres & recentiores plurima loca occu-
runt : tempus metiri Reipublicæ ftatum : tempus inferre folere
Rebuspublicis mutationem. Hæc fi ita crudè & nudè accipian-
tur , magna fummis Viris injuria infertur. Ut ne
dicam , tempus ejusmodi Rerumpublicarum mutationem ac va-
riationem efficere non poffe : loqvuntur illi fcriptores figuratè &
ex comparatione potiùs & fimilitudine quædam , quam ex certis
rationibus. Scilicet naturalis Rerumpublicarum conversio me-
ritò ftatuitur , quia natura ita comparata eft , ut non femper virtu-
tem amet , fed facilè à virtute ad vitia inclinè : quæ mutatio mo-
ram , Reipublicæ quoq; ftatum mutat. Conferatur *Celeberrimus*
Dn. Bœclerus Annot. Tac ad 1. Annal. 2. c. 1. Interim jam citiùs jam
tardiùs Respublicæ mutantur : & fi quædam eodem annorum nu-
mero tale quid fentiant , casu id fieri cenfendum eft , cum & plu-
rima exempla in contrarium obftent.

Everfis Rebuspublicis plerumque gentes in alia migrarunt
loca , novas quæfitum & tranqvillas fedes : etfi fæpe propriarum
B sedum

sedum pertasa gentes iponte novas felicioresqve qvasivere. In-
primis migrationes olim susceperere gentes septentrionales, id tem-
poris inculciora & minus grata inhabitantes. Ex Cimbrica Cher-
soneso in Italiam eruperunt Cimbri & Teutones nec non Gothi-
ca gentes. Ex Italia nonnulli in Thraciam concessere, Geta post-
modum vocati. E Caucasi angustiis septentrionalibus in Asiam
floquentissimam irruptionem fecerunt Turca. Svevi ex Pomer-
nia in fertilissimas Romanorum provincias, Rhetiam & Vinde-
liciam progressi sunt. Longobardi tractum olim Magdeburgen-
sem occupantes in Galliam per Noricum, Pannoniam & Italiam
migrarunt. In Babyloniam & Assyriam usq; olim ivere Judai:
quam rem suis duodecim libris *de gentium migratione* prolixè expli-
cat *Wolfgangus Lazius*.

§. III.

De Fato haetenus: nunc de vi humana agendum est, quate-
nus Respublicas labefactat, turbat & evertit. Est autem vis hu-
mana vel manifesta vel occulta. Ad illam spectant tyrannis, tu-
multus, factio, seditio, bella civilia: ad hanc referuntur prodi-
tio, conjuratio, insidia.

Tyrannis hoc loco paulò latius accipitur, prout vel unius,
vel paucorum, vel multitudinis significat actiones injustas ad
hunc finem tendentes. Tyranni nihil agunt, quàm ut jura & le-
ges civitatis pervertant, omnia opprimant, sua libidine utantur,
judiciorumq; acerbitate civitatem vastent.

Quamvis haud rarò specioso habitu incedant Tyranni, &
sub prætectu securitatis publicæ muniendæ innocentes & cla-
ros viros proscribant, occidunt; aut cæteras malas artes dolo
tegant.

Nota est Optimatum in Republica Romana tyrannis: debi-
tores suos ad servitia trahebant, in terga ipsorum crudelissimè sæ-
vientes. Non factis minùs, quàm verbis illi irritabant plebejorum
animos. Vid. Livius l. 2. 23. Narratur Posthumii omnibus bo-
nis invisa oratio apud *Livium* l. 4. 49. multas ea turbas, multas sedi-
tiones excitavit: eò enim indignatio prorupit, ut ipse militum
tribunus ab exercitu suo lapidibus coopertus sit.

figne

signe etiam tyrannidis exemplar præbent. *Livius l. 3. 36.* cum de Ap. Claudii versatili ingenio dixisset, iudicio verè pragmatico scribit: *In humiliores libidinosè crudeliterq; consulebant, hominum non causas, ut apud quos gratia vim æqui haberet. Sux licentiæ & libidini indulgentes, omnia jura auferbant.*

Sed tyrannis religiosa, ut vocatur, quâ cōscientiis eripitur libertas, quâ non svadetur religio, sed vi & armis imperatur, non potest non favere in rerū viscera, certissimumq; etiam excidium trahere secum. An n. acriora & pertinaciora extiterint bella, quàm quæ pro conscientia & religionis libertate gesta sunt? Unde nec Germania mora à Carolo V; nec Gallia ab Henrico IV; nec Austria à Maximiliano II; nec Polonia à Stephano, nec Bohemia à superioribus Regibus tranquilla reddi potuit, nisi libero religionis exercitio permisso. Ultra hos centum annos Hispanico jugo sese non subduxisset Belgium, si liberum religionis exercitium habuisset. Ob idem religionis negotium superioribus annis universa Germania intimis vulneribus cladibusq; affecta est. Quid de præsentis statu judicandum sit, intelligetur forte, si misera facies Germaniæ se oculis non cæcutientibus spectandam offerat.

Tumultus vocatur repentinus ille motus à metu excitatus, aut consternatione, aut indignatione sine ulteriore proposito mutandi status aut res novandi. Causam habet vel perpetuam, vel temporariam. Temporariam ex dictis intelligere licet: perpetuam suggerit ingenium ferocioris populi, aut laxior vivendi ratio, nec adstricta consuetudinis bene compositæ vinculo civitatis disciplina. Exempla in historiis passim obvia.

In ejusmodi turba plerumq; leniori viâ incedendum: & oratio ad perstringendos permulcendosq; animos, ut loquitur Tacitus *H. 1. 85.* multum valet. Ablegetur ad multitudinem tumultuantem vir auctoritate & gratia pollens, omniaq; in tranquillum statum componat. Sed vi nonnunquam agendum, & arma ostendenda, aut adhibenda sunt. Eum in usum, præter cæteras utilitates, arma Reipublicæ semper in promptu esse debent.

Factio habetur, dum pauci aut plures inter se coeunt, cum aliis verò dissentiunt, præsertim propter administrandam Rempublicam, aut religionem, aut honores, aut commoda. *Vid. Liv. 6. 3.*

In Romana Republica de honoribus semper inter se contendebant & Optimates & plebs. Dies noctesq; deliberabant illi, ut huic aditus ad magistratus præ luderetur; plebis tribuni legem ferebant, ut alter semper ex plebe Consul eligeretur; hoc illi contra jus gentium esse, hac ratione contaminari sanguinem suum palam pronuntiabant, & non jam infimos tantum capessere imperium, sed successu temporis omnem potestatem ab Optimatibus deferri ad plebem. His controversiis decidendis sæpius eligebatur Dictator. Meretur legi Livius l. 9. 26. qui sequentia recenset: *Cum omnia infida Romanis essent, Caput quoque, occulta Principum conjurationes factæ, de quibus cum ad senatum relatum esset, haud quaquam neglectares est. Quæstiones decretæ: Dictatoremque, quæstionibus exercendis dici placuit. Cætera exscribere nolo: sufficit enim mihi locum indicasse.*

Ex tumultu facti seditio oritur. Quare apud veteres recentioresq; scriptores hæ voces sæpius inter se permutantur. Si tamen accuratè loqui velim, seditio dicit motum vel paucorum vel plurimam vim minitantem, aut facientem, mutandi regiminis ergo, vel quoad personas, vel quoad statum Reipublicæ. Est ea gravissimum & periculosissimum malorum omnium in Republica. Itaque natales ejus probè inspiciendi, ut vel præcaveri vel mitigari queant.

Seditioni Romana plebs sedulo studebat: multoties solvere pecuniam cum magno strepitu recusabat; multoties citata, non parebat. Cui se licet afflictæ fides in pace, & rebus turbatis alacris & per incerta tutissima. Ut Taciti verba H. 1. 88. ad institutum meum paulisper immutem. Vel ut habet Livius l. 2. 23. *Civitas secum ipsa discors intestino inter patres plebemque, flagrabat odio fremebant, se foris pro libertate & imperio dimicantes, domi à civibus captos & oppressos esse: tutioremque in bello, quam in pace, inter hostes, quam inter cives libertatem esse.* Valde memorabilis illa etiam sit seditio, quam explicat Livius l. 2. 32. ubi exercitus populusque in Sacrum montem secessit, vallo fossaque se munivit: tum pavor ingens omnes tenebat; plebs violentiam patrum, patres contra turbidam plebem timebant, ut ad eò utraq; pars metu oppressa jaceret.

Scilicet sive est imperii nomen, ut non modo generosi
pruden-

prudentesque viri, sed & plebeji & imperiti cupiditate dominationis astinent. Neque cessare turbæ in Republica Romana, antequam in societatem regiminis reciperentur plebeji.

Sed in omnibus Rebuspublicis, deprehendere licet, nulla dere magis disceptare generosas mentes, quam de dignitate & gloria. Conspicua volunt esse & alius semper eminere; id quod probat *Homerus*, quando Achilles conquerens inducitur: se cum fortior sit multis aliis, majora tamen virtutis suæ præmia ab Agamemnone non referre. Forte & ignavum simili mactari honore. Potest & res testimonio *Euripidis* illustrari. In eas civitates sæpe impingitur, magnò incommodò, si vir magnus & bonus nihil amplius ferat, quam quisque pessimus. Deinde *Xenoph.* Nihil, inquit, ego rerum humanarum magis inæquale dabo, quam ignavum & fortem pari loco & dignitate esse. Et hæc non immeritò afferuntur. Æqualitatem arithmeticam in omnibus rebus observari debere plebeji putant; contra qui ex usu actuque prudentiæ loquuntur, geometricam potius amant, & ex proportionem omnia æqualiter dispensant. Quare ne seditiones hinc orientur, præprimis rerum administratores carent, ut quilibet contentus vivat, & ne plebeji minoribus honoribus curationibusque excludantur.

Sed non modò civilium, verum etiam militarium seditionum plena est historia Romana. Singulari studio & facundissimo ore seditiones legionum partim Pannonicarum, partim Germanarum explicat *Tacitus a. c. 16. lib. 1. Annal. usque ad 50.*

Ad turbas & tumultus facile accenditur multitudo, præsertim si commoda occasione non destituitur. Jam mortuus erat Imperator optimus Augustus, nondum Tiberij auctoritas satis invaluerat. Itaque talia exoptulare posse videbatur, quæ aliàs non obtinerentur. Non deerant concitatores ducesque tumultuum, seditionis item ministri & satellites, qui alios seducebant, ceteraque multitudini præirent. Norant multitudinem oratione tanquam catenam trahi in quamcunque partem; itaque pravis sermonibus implent omnia, ut videlicet imperitos milites eò impellant, non ferendam esse istam disciplinam militarem, sed excu-

tiendum illud jugum. Jam confabulationem ad seram noctem protrahunt, jam per plateas concursitant, ut licentiæ suæ specimina edant, mox in seditionem eruptura. Germanicus, præprimis exercitus insolentiâ suâ excedebat: *sua in manu sitam rem Romanam, suis victoriis augeri Rempublicam, in suum cognomen ascisci Imperatores,* uti habet Tacitus l. 31. 5. Ita milites supra Imperatorem se extollunt, & felicitatem omnem suis viribus tribuunt. Verùm non verbis substitit illa impietas, exiunt etiam factis disciplinam militarem, cui sacramentum dixere, dum tres legiones miscere in unam agitarunt, signa congregarunt. Solius enim Imperatoris est hæc talia ordinare. Mox augmentum capit nequiritia, eum veluti aggere legum & disciplinæ rupto, sese ad diripiendos proximos vicos & municipia effuderunt, centuriones bonæ disciplinæ exactores, occiderunt.

Apud Pannonicos exercitus eandem flagitiorum seriem recensere licebit. Quippe cum manipuli agros devastarent, ducesque severiores interfecti essent: Imò gentium jus violarunt, prætorianis militibus, qui cum Tiberio venerant manus intentantes.

Non autem adeò diu isti turbantes ac tumultuantes milites sibi congruant aut constant; inter seipso colliduntur, ad bonam frugem tandem redeunt, animorum obsequia non uno signo expriment, culpam agnoscunt, deprecantur.

Nunc de remediis, quibus seditioni & seditiosis obviam itum, paucis dispiciendum. Duplicis generis sunt consilia, leniora & fortiora. De lenioribus prius videbo. Observanda imprimis summi ducis Germanici oratio. Curam ille suam erga salutem publicam, & amorem erga singulos multis nervosisque verbis explicat: sed valde indecorum esse, ut milites ad se raperent imperium, omne obsequium denegarent Imperatori. Quid enim absurdius excogitari queat, quàm ut milites Imperatoris Senatusque Romani auctoritatem projiciant? Provocat postea ad Julium & Augustum: quorum ille unico verbulo, hic vultu & aspectu seditiosos exercitus exterrere potuit. Se quidem longè imparem tantis nominibus; eorum tamen sanguine ortum. Quibus
argu-

argumentis hoc factum est, ut milites vincerentur ipsiq; judicarent: puniret noxios, ignosceret lapsis, & duceret in hostem; revocaretur conjux, rediret legionum alumnus, neve obses Gallis traderetur. Vid. Tac. 1. 44. 7. Ad leniora remedia refertur quoq; indulgentia, qua militibus nonnulla indulget, ut eorum desideria expleret.

Accedo ad fortiora remedia. Magistri seditionum & praecipui auctores turbarum conquisiti, ad necem traditi sunt. Svadet aequitas ut distingvatut inter eos, qui contagio seditionis ab aliis infecti sunt, & qui suo ausu turbas excitarunt. Illi veniam merentur; hi extremo supplicio afficiendi sunt. Scilicet est finis omnis in hoc negotio severitatis, ut poena ad paucos, terror & emendatio ad omnes perveniat, alioquin cladi quam medicina similis erit remedium. Sicut loquitur in Comment: ad hist: Tac. Da. Boeclerus, Vir ad omnis generis literas exornandas factus & compositus.

Bella civilia sunt motus subditorum truculentiores in magistratum aut inter seipfos. Respublicas per bella civilia destrui prudentes uno ore confitentur omnes: neq; aliud majus occurrit malum, a quo se metueret civitates habent, quam hoc ipsum. Externa bella latus Reipublicae laedunt, interiora in ipsis visceribus saeviunt. Unde apud Sallustium Crispus olim ominabatur, nunquam futurum, ut Roma everteretur, nisi cives cum civibus manus conferturi, & ita indefessi & exangves Regi aut nationi praeda essent futuri.

Quamquam apud nonnullas nationes pro moris ac disciplina indole perpetua ferme vigeant dissidia, quae alibi rariora. De Polonia & Hungaris certum est, quod dixi. Et superiori quidem seculo mira se in regno Hungarico seditio prodidit. Ludovico enim Rege, in acie contra Turcam acriter pugnante, lethali vulnere oppresso, in Alba Regali consultatio de novo Rege creando suscipitur, eligiturq; Johannes Zapolia ac coronatur. Mox regnum in duas partes scinditur: altera pro sua gentis Principe omnia moliebatur; altera cum ipso Archiepiscopo, qui Johannem coronaverat, defectione facta, Ferdinandum secuta est, Regemq; declaravit. Multis utrobique occisis, restandem illa consecuta eventum, ut Johannes in imperio confirmaretur, atq; a Turcarum Imperatore id

id temporis Solim inno prolixo sermone coronam acciperet. Digna est oratio quæ adscribatur: *Dii tibi hanc mentem, inquit, amice frater dederunt, quod spretis aliorum auxiliis, contra tui nominis hostem, meum auxilium imploraveris. Nec enim si religione, ac Deorum cultu differimus, communibus naturæ officis, ac necessitudine distingvimur. Æquè apud nos fas, & justum colitur, æqualis vobis, cum belli pacisque conditio legesque. Jam verò expertus es & invictas esse imperii nostri vires, & fidem in amicitia, & benevolentia nostra esse inviolatam inculpatamq;, id quod vel hoc signo infallibili cognoscere potes. Diadema enim quod apud gentem tuam magnopere æstimatur, à civibus tuis ad me delatum, & apud me diligenter custoditum, in præsentia trado tibi tuisque posteris, perpetuo honori, atque decori. Conferatur Petrus Derevva de monarchia Hungaria.*

Bellorum civilium segetem omne seculum suppeditat. Romanæ Reipublicæ bella civilia diligenter describere *Dio, Appianus, Plutarchus in vit. Cicero in epistolis ad Atticum, Tacitus in libris hist.* quibus non minimum momenti adjiciunt *Cæsar, Sallustius, Sveronius*, qui subinde brevi mentione sed gravi judicio rem perstrinxerunt. Domesticam id est, germanicorum bellorum civilium materiam è veteribus sedulo tractarunt *Huldricus Mutius, Aventinus*. Recentioribus ad hoc institutum peculiariter commendantur, *Hortlederus, Lundorpius*. Et quis nescit ad hunc scopum facere *Theatrum Europæum & Diarium Europæum*? In Gallicis omnium curas superat *Thuanus*, cui nemo historiarum scriptor, ex eo, quo vixit tempore, comparandus: Res ille quidem toto orbe gestas ab anno Christi 1543. usque ad 1607 sexaginta annorum historiam universalem condidit, ad Gallicanam tamen præcipuè respiciens, insequentia tempora *Gramondus* scribenda suscepit, sed intra Gallicarum rerum fines. *Meteranus* in Belgicis observandus lectori hoc argumentum probè explanat. Injuriam autem faciunt scriptori editores, qui cum historiam universalem nunquam aggressus esset, illi tamen qui anni hujus seculi 40 iterarunt editionem, tali elogio ornavunt.

Moverur hic quæstio, quomodo in bellis civilibus sese gerere vir bonus, an quiescere, an in partes abire debeat? Ratio svadet ut parti se adjungat, quæ justam habet causam. Ita Ciceronis consilium laudat & memorandum dicit *Atticus*, quod maluerit cum Pompejo

Pompejo vinci, quàm cum Cæsare, Reipublicæ invasore vincere. Vid. Cic. ad Att. l. 8. Epist. 7. Unde Solonis lex: in casu civilis discordiæ, qui non alterutri parti se adjunxerit, sed solitarius separat usq; communi malo civitatis secesserit, is domo, patria, fortuniq; omnibus careto, exule torruq; esto. Gellius. Sed quando incidunt tempora, quibus dubitandum, cuiam parti sit adhærendam melius erit abesse à civilibus bellis. Lipsius personas distingvit, quæ publicis muneribus funguntur, vel vitam privatam agunt, & quasi in umbra latent. Quid judicandum hac de sententia lector facile animadvertet: quoniam enim salus Reipublicæ ubiq; attendenda, non poterit non sequi optimam partem vir justus.

An verò contra Regem vis exercenda? Concedit Grotius l. 1. c. 4. B. & P. S. 2. si Rex verè hostili animo in totius populi interitum feratur. Multa interim exerunt sese difficultates, quæ rem dubiam reddunt. Nec enim permittendum est, ut populi judicio animus Regis subjiciatur, quippe qui rerum præsentium pertasus, spe melioris regiminis Regem suum satis promptè hostem pronuntiabit, sæpè præter meritum. Et quis verò arbiter tum erit, ut de animo Regis verè hostili constet? Ita rem in notis Grot. explicat Magnificus Jctissimiq; Vir Dn. Zieglerus, Serenissimi Electoris Sax. Consiliarius splendidus, & Facult. Jurid. in Leucorea nostra Ordinarius summè meritis.

Jurene ergò Tarquinius à populo Romano damnatus fuit? Hostem ille utiq; sese gerebat, societatem incolumitatemq;ve publicam prorsus evertere conabatur. Turnum insontem oblato falso crimine oppressit: Primores civitatis, alios artificioso calumniæ genere è medio tollebat, alios aliâ occasione occidebat: Cloacam maximum receptaculum omnium purgamentorum nova insolitaq; magnificentia manibus civium ædificavit; & nimiâ ubiq; populum inclementiâ exercebat. Quapropter justè à subditis throno Tarquinius deturbatus est. Nunquam verò jure absolvi possunt Brutus & Cassius Cæsaris interfectores: & Julii Cæsaris cædes sine dubio pessimum facinus dicendum. Invaserat ille quidem Rempublicam, vi omne imperium ad se traxerat: sed Senatus populusq; Romanus consensu firmaverat ejus potestatem; adeòq; jure occidi non poterat. Neq; repugnat, diro necessitatis telo adactos esse Romanos, ut ista decerne-

rent: mulnerunt videlicet hunc statum cum securitate, quam libertatem cum metu exitii.

Quantum ad exempla destitutorum Imperatorum in Germania attinet, exempla pro lege valere non debent. Henricus IV sola auctoritate Pontificis, qui hujus rei neque jus habet, neque obsequium Electoribus imperare potest, dejectus est. Sicut notius, quam ut proluxa probatione indigeat. Adolphus Nassovius calumniis inimicorum oppressus, & quantum ex historia constat nullo modo probari potest, eam jure destitutum esse. Conferatur *historia Australis & appendix Saxonis, ut & Albertus Argentinensis*. Omnia bene collegit *Limn. Tom. 5. ad lib. 2. c. 11. p. 61*. Solus occurrit Wenceslaus Caroli IV filius, non injuria forte dejectus. Enormi negligentia notatur ille scriptoribus: saepe munitus ab Electoribus & Principibus, nihil curae pro Republica nihil operae pro salute communi suscepit.

Ad novam me accingo quaestionem, videlicet, an ex bellis civilibus tyrannicum imperium firmeretur? Videtur negandum esse quaesitum. Quamvis enim tyrannis a latu matris civium inter ipsos delationibus, & personarum illustrium proscriptionibus atque ruinis: exinde tamen non efficitur, impotentem illam potentiam armis civilibus firmiorem reddi. Neque in ista summa impunitate gladiatorum Tyrannus ipse tutus est; & si partem civium in reliquos armare velit, verendum est ei, ut vel armis civilibus cadat, vel ab iis quos armaverit, tandem trucidetur. Si vero civium strage delectetur, & ex arce quasi è specula otiose luctantes contempletur, vix illi quos armaverit, in officio mansuri sunt. Quamobrem Tyrannus cum multis periculis circumdatus est, tum illud maximè metuit, ne ad bellum profiliant cives, & modis omnibus, quasi feras bestias, quae non nisi detractis unguibus ac dentibus quiescunt, ex armare conatur.

Ni itaque fallor, certum manet, omnibus Rebus publicis clades ejusmodi ac turbas publicas valde exitiosas, & modis omnibus declinandas esse. Quod si nullo consilio provideri, nulla ope averti possunt, medicina adhibeenda est, quae salutem civitatis restituat, vel certè morbum imminuat. Et licet ex intestinis motibus

bus

bus bellisq; civilibus opratisfimi sæpius sequantur effectus : non propterea tamen hæc talia laudanda sunt. Evacuatis vitiosis humoribus, corpus curatur ; febrim nemo utilem esse judicat. Ita proscriptionibus , cædibus, ab impiis hominibus liberatur civitas & tranquilla redditur : bella civilia per se nemo salutaria existimat.

§. III.

Hætenus de mutationibus , corruptionibus & everfionibus per facti hominum manifesta : sequantur jam f. Eta occulta , quæ sunt : proditio, conjuratio, infidiæ.

Proditio est communicatio arcanorum Reipublicæ facta cum hoste in detrimentum Reipublicæ. Proditorem, laude major omni *Casabonus comment. in Polyb. p. 188.* in genere sic definit ; *et si nullum, inqviens, discrimen ponunt græci scriptores, inter πρᾶξις & προδοσις, politi tamen prudenter ita distinguunt, ut προδοσις sint dicendi, ac prodidisse patriam illi censendi, qui pecuniâ acceptâ, eam hosti tradiderunt, aut illi, qui jugo servitutis sit subjecturum. Sin autem aliqui, quo patriam oppressam, dominatione injusta liberet, occulta consilia ineat, ut auctori libertatis intronitatur, hunc non προδοσις, sed πρᾶξις τὴν λήψιν* debere dici. Subtiliter agentibus proditio à conjuratione , item infidiis , uti mox constabit , multum differt : Veteribus autem recentioribusque scriptoribus familiare est, proditionis voce , latè patente, omnia complecti. Hoc sensu *Cicero* non uno in loco judicat , nullam esse posse in tanti sceleris immanitate puniendâ crudelitatem : idq; non tam ulciscendi causa , quàm ut in præsens alios cives timore ab impugnanda patria deterreas, & imposterum documentum statuas, ne quis talem dementiam velit imitari. Ita proditores de arboribus suspendunt *Germani veteres, teste Tacito de Germ. 12.*

Proditionis commodum remedium est, si de maximè arcanis & intima status attingentibus pauci deliberant. *Carthaginensium* Respublica popularis erat, nihilominus, præter Senatores 400, fuit aliud consilium 30. Senatorum, ad quos negotia ardua & magnarum rerum momenta deferrentur. Hac in parte malè sibi prospexit Respublica Romana. Quid enim eorum, quæ in

Senatu agerentur late re potuisset, cum quingenti aut sexcenti Senatores præter scribas acta Senatus intelligerent? Prætextatis etiam pueris, usq; ad Papirii tempora aditus erat in Senatum. Sed novam induxit formam Augustus: ex Senatoribus aliquot legit, quibus cum de iis rebus ageret, quæ à Senatu aliàs dijudicanda. Post excessum Augusti Tiberius à Senatu petiit, ut viginti Senatores sibi darentur, à quibus consilium caperet. Horum deinde exempla secuti sunt Imperatores posteri, Galba, Trajanus, Adrianus, Aurelius, Alexander Severus.

Conjuratio est paucorum vel plurimum in Reipublica perniciem mutuò sacramentò obstrictorum consensus. Frustra silentium & fides in multorum consciorum animis speratur; hinc plerumq; conjuncti sedulo cavent, ne eorum actiones per multitudinem divulgentur. Et ferè contingere solet, ut Principes aliena & verba & facta penitus intelligant, domestica planè ignorent. Pelopidæ conjuratio de arce Cadmea recuperanda, prius Athenis pervulgata erat; quàm quid gestum esset à conjuratis; ut eventus docuit. Nam paulò antè quàm dux Archias una cum præsidio cæsus esset, eum literis admonuit Pontifex Atheniensis, ut sibi ab ista conjuratione caveret: quas literas minime lectione dignatus est, sed hoc trito proverbio usq; *In crastinum differo res severas*. Neminem latere potest, Carolum V. omnium ferè, quæ usquam administrata essent ab aliis Principibus, aut confortem aut conscium fuisse; at ea consilia quæ Mauritius & Albertus Brandenburgicus familiares ac domestici Casaris susceperant, quæque optatum finem consecuta sunt, ne suspicatus quidem est.

Conjuratos præsentissima pœna maneat necesse est, neque cuiq; conjuratorum facile ignoscendum. Ita superiori seculo nobilis quidam Normannus fraterculo sodali confitebatur se Franciscum Regem Gallia occidere voluisse, nihil tamen ausum esse, & flagitiosæ voluntatis sponte pœnitere: mox reus fit, capitalique supplicio damnatur. Scilicet et sancta sunt Regum nomina, quæ sinisteris etiam cogitatis læduntur: neq; perduellionis crimen sine sanguine expiatur. In punienda conjuratione modum excessit Imperator Nero, isto enim scelere in sui exitium ac perniciem detecto,

recto, cum quaestionibus ac tormentis omnes conjurationis con-
scios exquisivit, ut rei, quam de tyranno non poterant, de tyranni
sectatoribus ultionem acciperent, cum Neronis amicissimos ac
domesticos quasi conjurationis participes incularent; quos ille
omnibus suppliciis affecit. Inde secuta est legionum ac provin-
ciarum aperta defectio. Adde dum est hic eorum consilium,
qui conjurationes dissimulare suadent. Et Corles Lacedaemo-
norum Imperator cum insulam Chinum adversus Athenienses
praesidio militari tueretur, milites occultâ conjuratione decreve-
rant in insulae dominatum caesis incolis invadere; conjurationis
verò tessera fuit arundo: Imperator re intellectâ amicorum coro-
nâ stipatus, urbem obire cepit, ac militem sibi obvium arund-
nem gestantem occidit; tùm repente edixit eos omnes occisurum,
qui arundinem gestarent; ita conjurati qui essent latere voluit.

Vid. *Xenophon. l. 2. Rerum Graecarum.*

Sequuntur insidiae, quae plerumq; Principibus illustribusq;ve
personis à familiarissimis struuntur. Ceterum quàm sit prodi-
to, proditoribus invisus, grata, qualiaq;ve nunc supplicia, nunc
praemia proditores manerint. *Camer. Cent. 1. Hor. subcifs: Piccartus
Decad. 9. observ. Hist. Pol. c. 10. ostendunt.* Testis locuples quoq;ve
est Gallia, quae Regum suorum sanguinem saepius hausit. Tanta
autem nonnullorum est pertinacia, ut mortem subire malint,
quam susceptum omittere negotium. *Cosmus Medicus, ille qui
principatum Florentinorum consecutus est, nisi ubiq; ferreo the-
race incessisset; nec cohortes praetoriae, nec arces illum servare po-
tissent ab hominum sceleribus; in abdita quaeq; loca sapissimè
penetrarunt, ut illum morte interimere, quocunq; tandem sup-
plicii genere afficerentur. Non enim defuit qui in medio Sena-
tus confesso Principem praetoriae horre munitum, sicut transverberare
conaretur. Principes itaq; ardentissimis semper precibus
Deum implorare debent, ut suâ gratiâ ipsos benignè protegere ve-
lit: Hac spe fretus, omnium insidias despexit sanctissimus David.
Si etiam ubiq; subditorum animos ad se alliunt, fidissimâ custo-
diâ nituntur. Interim omittenda non sunt exquisita paucorum
supplicia, ut alii à similibus absterreantur facinoribus.*

tamen clementia locum, præsertim si deprehendantur summi, & de patria excellenter meriti viri. Non omittenda est hæc illorum Principum prudentia, qui literas hostium, quibus milites civisque; ad scelus satis liberaliter invitabantur, suppressere tutius judicarunt. Quamvis enim de suis nihil mali suspiceretur Princeps: tamen animi corruptelis & fraudulentis artibus imbuendi non sunt.

§. V.

Nunc de vitiis age: iam est, quibus Respublicæ corrum-puntur, labefactantur, evertuntur. Singularem observationem merentur imprudentia, iniustitia, luxus, ut de aliis dicere vix operæ pretium sit.

Ex prudentiæ habitu benè administrantur Respublicæ: sed imprudentia civitatibus non potest non esse noxia. Quosdam natura tam hebetes, stultos ac absurdos efformavit, ut nullis rebus gerendis idonei sint. Longè melior eorum fors censeretur, si nunquam moderandæ Respublicæ adhiberentur. Romana historia non unum Imperatorem hoc vitio laborantem suppeditat; neque exempla hodie desunt,

Contingit etiam, ut interiore illa cognitione Respublicæ, sine quâ nihil geri potest, destituantur imperantes. Ita non rectè intelligebant aristocraticas artes Claudii apud Romanos, quos insigni sententiâ notavit Suetonius in vita Tiberii: *Notissimum est, Claudios omnes, excepto uno, optimates assertoresque, unicos dignitatis & potentie patriciorum semper fuisse; atque adversus plebem adeo violentos & contumaces, ut ne capitis quidem quisquam reus apud populum mutare vestem aut deprecari sustinuerit; nonnulli in altercatione & iurgio tribunos plebis pulsaverint.* Sic uti violentiam, contumaciam respuit prudentia: ita eminentiam quendam, præstantiam, dignitatem amat, & semper popularitate quondam misceri ac temperari gaudet. Galbam Imperatorem à prudentiæ genio multum aberrasse notat Tacitus H. 1. 18. 5. *Constat potuisse conciliari a-imos quantumcunque, parci senis liberalitate.* Nocuit antiquus rigor & nimia severitas, cui jam pares non sumus. Scilicet robustissimam imperii partem constituiebant milites; ideoque pecuniâ & donis in obsequium impe-

imperantis invitandi erant. Sed nolebat Gaba militem liberalitate demereri: hinc caedes nefaria subsequuta est.

Quoniam verò semper aliqua inducit tempus ac insinuat nova, imprudens & insipidus merito creditur, qui non momenta mutationum expeditò judicìo perdidicit. Quis putat monarchiam, ut sub exemplo loquar, eodem semper modo administrandam, dum jam adstrictiori, jam leniori jure agendum est? Ita comparata est civilis prudentia, ut temporibus obsequi gaudet.

Exe it sese imprudentia potissimùm in eligendis adjutoribus & ministris. Noctesq; diesq; de salute civium cogitet Princeps, omnia irrita sunt, nisi doneos atq; fideles habeat executores. Ne dicam imparem esse Principem omnibus actionibus, ut adeò opus habeat ministris. Quot sunt ordinaria, ut ajunt, munia? Quot es cum externis potestatatibus de maximi momenti rebus transigendum est?

Imprudentia in solis cernitur imperantibus: sed injustitia communae & imperantibus & parentibus vitium est, quoniam etiam quatenus alterutris propria, simul spectanda veniat. Nullus sanè negare poterit, injustitiam omnem societatem tollere, & quaelibet concordiae vincula rumpere: dic injustitiam, & vitium verè incivile & infociabile appellasti.

Injustitia quatenus imperantibus & parentibus communis existit, in duabus præcipuè rebus apparet (1) quando omnis turbatur ordo officiorum justitiæ consentaneus. In ipsa enim communitate (uti bene annotavit Cicero 1. offic. 45) sunt gradus officiorum, ex quibus quid cuiq; præstandum intelligi possit: ut prima Diis immortalibus; secunda patriæ; tertia parentibus; deinde gradatim reliquis debeantur. Quis putet salvam & incolumem posse stare Rempublicam, si major habeatur ratio privatarum quàm publicarum rerum, & si divina omnia negligantur, despiciantur, rejiciantur? (2) in violanda reum contractarum fide. Quemadmodum enim (quod iterum rectè Cicero 2. offic. 24 docet) nulla res vehementiùs continet Rempublicam, quàm fides: ita fide violatâ, dissolvitur facilè Respublica, In gens ea domi forisq; noxa. Domi concussa fides seditione parit: foris infamia paratur
Rei-

Reipublica, odium; & saepe ob contractus non servatos bellum.

Injustitia imperantium ex ambitione & avaritia, tanquã fonte & scarurigine resultat. Imperantes sapins mutare solent Rempublicam, ut potentiam augeant, & quæ parentium erant, quovis specioso titulo ad se rapiant. Retinentur antiqua nomina, & schema pulchrum subditorum oculis objicitur: sed ad circumveniendos plebejos homines talia adhibentur. Ostendit hæc egregiè *Clapmarus* in tractatu de arcanis *Reipublicarum*.

Injustitia parentium partim ad injuriam & contumeliam personarum imperantium spectat: partim ad mutuam civium injuriam refertur. Subditi nonnunquam detestant obsequium, haud rarò mutuis sese contumeliis afficiunt, dum nemo sorte suã contentus vivit.

A causis bellorum civilium luxus excludendus non est. Ita exhaustis voluptatibus civium immani profusione opibus, divitiis Romana Res publica stare amplius non poterat. *Quæ enim alia res quærit Florus l. 3. 12. civiles furores peperit, quàm nimia felicitas? Opes atq; divitiæ afflixere seculi mores, merfamq; vitis suis, quasi sentina, Rempublicam pessumdedere.*

Aliã tamen ratione luxus, aliã divitiæ civilia excitant bella. Luxus quia paupertatem parit, seditionem quoque in Rempublicam invehit: maluit *Catilina* publicã potius ruinã proteri quàm suã, ut idem passurus minimè conspiciatur. Divitiæ insolentiores reddunt possessores suos; hinc ad altiora adspirare cupiunt illi, & per intestinos *Reipublicæ* motus gubernacula invadunt.

§. VI.

Ad Germaniam nostram venire, & de malis atq; defectibus, in quantum privatis conceditur, aliqua repetere licebit. Diminutio & avulsio tot membrorum satis deplorari non potest.

Omissis

Omissis antiquioribus, de iis dicendum, quæ Imperium attinent, unde Germanicum est, præprimis à temporibus Ottonianis. Italia, Arelatense regnum, Lotharingia, Belgium, Prussia, Livonia ab Imperio avulsæ sunt. Et in Italia quidem prima Pontificis Romani fors est, qui jus suum ex Cæsarium donationibus probare conatur. Arelatense regnum per Gallos esse avulsam disputat Dn. *Conringius de Finib XX. XXV.* Quæ sit hodie Lotharingiæ facies, omnium in oculos incurrit. Belgicarum Provinciarum libertatem vindicare nititur *Grotius*, sed quam sibi contradicat explicat Dn. *Bœclerus in notis ad Grotium J. B. P. 2. 4.* Et de finibus recuperandis non una vice in Comitibus actum est: infelici tamen successu.

Refertur non immeritò inter defectus, quod inter Ordines Imperii æmulandi dissidendiq; perpernæ habentur causæ. Extat de Comitibus querela, in Conventu Passaviensi, à Mauricio, Electore Saxonie proposita: *In Comitibus agi parum amanter, & quid adferatur ab aliquo pro Republica, malam in partem accipi.* Vid. *Sleidan. l. 24.*

Non parum dignitas Imperii nostri imminuitur per immane illud dicendi scribendiq; cacoethes: quilibet sibi ex suo ingenio fingit Rempublicam. Belgium hac in parte ac Svecia laudantur, quod ejusmodi libros, qui interiora status attingunt, statim inter vetitos recenseant.

Alii plura scribant, mihi postquam dissertationis modum explevi, hic subsistere fas est.

SOLI DEO GLORIA.

D

Ad

Ad
Præeximium, Doctissimumq̄
DN. AUCTOREM & RESPON-
DENTEM :

QUAS TIBI, *Biccarti*, dotes, *perdocte*,
parâris,
Leucoreâ in cathedrâ publica verba
dabunt:

Apprecor, ut partæ doctrinæ gloria crescat,
Actandem multis commoda magna fe-
rat!

gratulab. scrib.

M. SIMON FRIDER. FRENZELIUS,
Facult. Philos. Adj.

Sic publicarum perspicis rerum vices,
Mutationes æstimare quoque doces?
O quàm politum patriæ Civem dabis,
Si porrò pergas; quanta capies præmia!

Amicâ mente scribebat

PRÆSES.

Quam tibi sit cura Jurisprudencia, monstras,
Pulpita Leucoreæ dum scandis Amice, Cathedra:
Ac inibi cunctis de causis disferis aptè,

Qve

*Qua deformant ac mutant civilia regna.
Perge velut pergis, sic auxiliante Jehova,
Tu poteris tunc optatam contingere metam.*

Hæc doctus. Dn. Respondenti scribeb.

M. ERNESTUS REDSLOBIUS.

*N*atus, vivit, olor, senescit, efflat
Vitam: sed bene, candidè, beatè.

BICCARTI melius, beatiusqve

Cum candore datus recens in auras,

Summi carpis eas DEL favore,

Prudenter: meritò beatus esto.

Ter charus, Patriota, ter beatus

Dicendus mihi: Te coronat ipsum

Nasci, vita sacrata, vita prudens.

Nam ne quid memorem solum paternum,

Felix auspiciis datum secundis

(Sic est crede mihi) DEL Supremi:

Est (me Judice) quæ bonis probisqve

Commendare potest, colenda virtus

Haud exculta parùm Tibi, haud avarè.

Non verum fugio, auribus nihil do,

Testis clara dies, diem nè ficta

Testari reputas? dat argumentum

Ardentis studii tui probatum,

Hoc exercitium sacrum Lyceo:

Quod nobis specimen tuæ subactæ

Clarè prabuit eruditionis.

Felicem meritò precamur omnes

Sucessum: DEUS Optimus secundet

Felicesqve velit tuos labores

Cæptos in DOMINO, simul peractos.

Sis

*Sic feliciter i veras sub auras
Vitales, & eas favente Jovâ
Duxisti bene, sic oloris instar.
Cygneas imitare PATRIOT A
Plumas, amplifica moram supremis
Facis, ultima dum premat senectus.
Vitales Simeonis instar auras
Claudas in Domino piè, beatè.*

*Sic honorando atq; dilecto suo Domino Patriote
gratulabundus adesse volebat*

JOHANNES, HELVICUS WILLEMER,
Mœno Francofurtensis. SS. Th. St.

MARGAR.

Der Jugend Safft
Der Anfangs zwar schmeckt unsern Lippen bitter/
Hat doch die Krafft /
Daß er nachdem die unverdrossenen Gemüther
Mit süßem Nectar labt.
Du/Wehrter/ hast bißher getrost
Das Bitter-seyn veracht/drumb hat auch deine Sinnen
Die Jugend selbst gespeist/ das zeigt dein Beginnen/
Und mehr als unverdrossner Fleiß/
So uns genau und wohl vergnügt kan lehren/
Wie man ein Reich soll gründen/wie vermehren?
Nun wohl diß ist dein Preis
Vor jenen herben Biß;
Uns aber bleib die Lehre/
Daß Jugend dem/der sich recht in sie schicke /
Nach saurem Schweiß vergnüge und erquickte.

*Mit diesem wenigen wolte dem Hn. Autori seine
Schuldigkeit bezeigen*

Johann Sigismund Junghans/Jur. Utr. St.

94 A 7382

ULB Halle

3

002 183 692

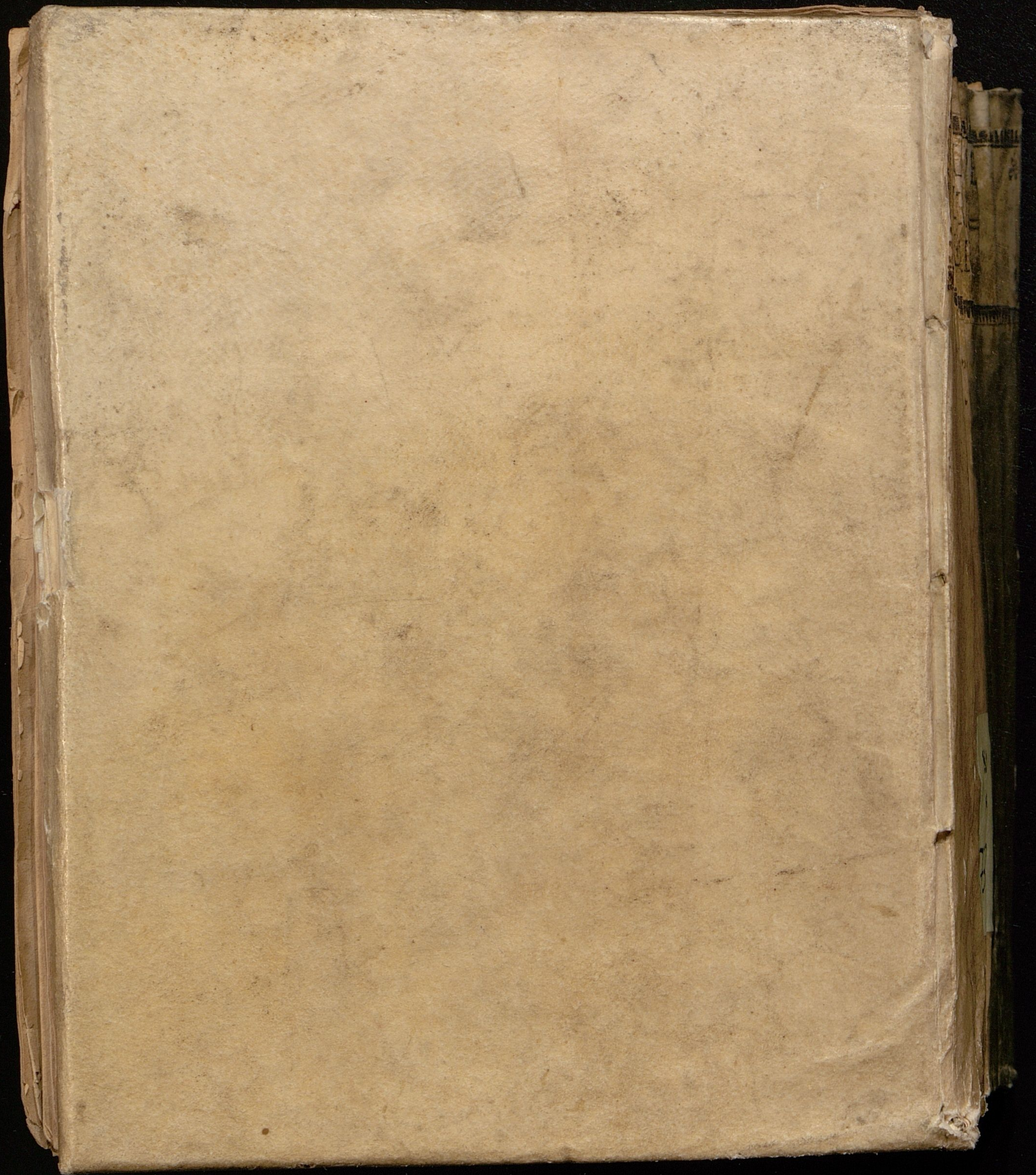

56.

VD 17

21.7.99 Bd. 1

72

Q. D. B. V.
DISPUTATIO POLITICA

De
**MUTATIONIBUS,
CORRUPTIONIBUS ET DE-
STRUCTIONIBUS RERUM-
PUBLICARUM,**

Quam
Divinâ Favente Clementiâ
In Electorali ad Albim Academia

PRÆSIDE

PRÆCELLENTE ATQUE PRÆCLARISSIMO

**DN. M. JOH. CHRISTOPHORO
FUGMANNO,**

Amplis: Facultatis Philosophicæ Adjuncto
meritissimo

Publico Eruditorum Examinis

JEREMIAS BICCARTUS

Mœno-Francofurtanus.
Ad diem 5. Octobris, horis matut.
In AUDITORIOMAJORI.

WITTEBERGÆ,

Excudebat MICHAEL MEYER, ANNO 1672.

